

UTJECAJ ALKOHOLA NA MJESTU RADA

Ostroški, Leon

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:976290>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-31**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Odjel sigurnosti i zaštite

Stručni diplomski studij Sigurnost i zaštita

Leon Ostroški

UTJECAJ ALKOHOLA NA MJESTU RADA

DIPLOMSKI RAD

Karlovac, 2024.

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department

Professional graduate study of Safety and Protection

Leon Ostroški

INFLUENCE OF ALCOHOL IN THE WORKPLACE

MASTER THESIS

Karlovac, 2024.

Veleučilište u Karlovcu
Odjel sigurnosti i zaštite

Stručni diplomski studij Sigurnost i zaštita

Leon Ostroški

UTJECAJ ALKOHOLA NA MJESTU RADA

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

Zoran Vučinić, mag. oec., v. pred.

Karlovac, 2024.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Stručni diplomski studij: Sigurnost i zaštita

Usmjerenje: Zaštita na radu

Karlovac, lipanj 2024.

ZADATAK DIPLOMSKOG RADA

Student: Leon Ostroški

Matični broj: 0422422015

Naslov: Utjecaj alkohola na mjestu rada.

Opis zadatka:

Proučiti utjecaj alkohola na mjestu rada koji utječe na produktivnost, sigurnost i dobrobit zaposlenika. Razmatraju se metode prevencije i intervencije, uključujući obrazovne programe te je proveden anketni upitnik jedne radne organizacije kako bi se utvrdila njihova svijest o alkoholu mjestu rada.

Zadatak zadan:

Rok predaje rada:

Predviđeni datum obrane:

Travanj 2024.

Srpanj 2024.

Srpanj 2024.

Mentor:

Zoran Vučinić, mag. oec, v. pred

Predsjednik Ispitnog povjerenstva:

Filip Žugčić, mag. ing. el., v. pred.

PREDGOVOR

Izjavljujem da je rad pod naslovom "Utjecaj alkohola na mjestu rada" isključivo mojeg vlastitog rada i da se temelji na mojim istraživanjima. Izjavljujem da niti jedan dio ovog rada nije napisan na nedozvoljen način. Kako ne bi kršio nečija autorska prava.

Želio bih se zahvaliti svim profesorima Veleučilišta u Karlovcu na prenesenim znanjima i vještinama tijekom petogodišnjeg školovanja, a posebno se želim zahvaliti svom mentoru Zoranu Vučiniću na stručnom vodstvu prilikom odabira teme i izrade diplomskog rada. Zahvaljujem se i asistentici Marineli Vulić, mag. ing. sec., na savjetima, uloženom vremenu i pomoći prilikom izrade rada.

Zatim se posebno zahvaljujem obitelji, kolegama i partnerici koji su mi bili podrška tijekom školovanja i podupirali me u ostvarenju ovog cilja.

Veliko Hvala svima!

Leon Ostroški

SAŽETAK

U radu se proučava utjecaj konzumiranja alkohola na mjestu rada koji utječu na produktivnost, sigurnost i dobrobit zaposlenika, ističući važnost održavanja radnog okruženja slobodnog od alkohola radi zaštite interesa poslodavca i radnika. Navodeći zakonske okvire i kroz dostupnu literaturu, istraživanjem empirijskih studija i analizu prakse u industriji, identificiraju se ključni čimbenici koji doprinose alkoholizmu na mjestu rada. Utjecaj stresa, pritiska na poslu i kulture konzumacije alkohola unutar organizacije. Nadalje, razmatraju se metode prevencije i intervencije, uključujući obrazovne programe. Rad pruža dublje razumijevanje problema alkohola na mjestu rada i nudi smjernice za razvoj učinkovitih strategija prevencije u organizacijskom kontekstu.

U eksperimentalnom dijelu proveden je anonimni anketni upitnik jednog poduzeća s ciljem prikupljanja informacija o učestalosti konzumacije alkohola.

Ključne riječi: alkohol, mjesto rada, sigurnost, prevencija, anketa

SUMMARY

The paper studies the impact of alcohol consumption in the workplace, which affects the productivity, safety and well-being of employees, emphasizing the importance of maintaining an alcohol-free working environment in order to protect the interests of the employer and the employee. Stating the legal framework and through the available literature, researching empirical studies and analyzing industry practice, the key factors that contribute to alcoholism in the workplace are identified. The influence of stress, pressure at work and the culture of alcohol consumption within the organization. Furthermore, methods of prevention and intervention, including educational programs, are considered. The paper provides a deeper understanding of alcohol problems in the workplace and offers guidance for the development of effective prevention strategies in an organizational context.

In the experimental part, an anonymous survey questionnaire of one company was carried out with the aim of collecting information about the frequency of alcohol consumption. A survey questionnaire of one company, with which we will get an insight into the frequency of alcohol consumption

Keywords: alcohol, workplace, security, prevention, questionnaire

SADRŽAJ

ZADATAK DIPLOMSKOG RADA	I
PREDGOVOR.....	II
SAŽETAK	III
SUMMARY	IV
SADRŽAJ.....	V
1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
2. ALKOHOL I NJEGOV METABOLIZAM	2
3. SINDROM OVISNOSTI	3
3.1. Ovisnost o alkoholu.....	3
3.1.1. Tipovi ovisnosti o alkoholizmu	4
3.2. Razvoj alkoholizma	5
3.3. Posljedice alkoholizma	7
3.4. Razlog konzumacije alkoholnih pića.....	8
4. ALKOHOL NA MJESTU RADA.....	9
4.1. Zanimanja najviše pogođena alkoholizmom.....	10
4.2. Prepoznavanje alkoholizma na mjestu rada.....	11
4.3. Negativni učinci alkoholizma na mjestu rada.....	12
4.4. Ozljede na mjestu rada zlouporabom alkohola	13
5. ALKOTESTIRANJE NA MJESTU RADA	15
6. ZAKONSKI OKVIR.....	18
7. KONZUMACIJA ALKOHOLA U HRVATSKOJ	21
8. PREVENCIJA I LIJEČENJE ALKOHOLIZMA NA MJESTU RADA.....	22
9. LIJEČENJE ALKOHOLIZMA.....	23
10. EKSPERIMENTALNI DIO	24
10.1. Problem.....	24
10.2. Cilj.....	24
10.3. Zadaci	24

10.4.	Metoda.....	24
10.5.	Uzorak.....	24
10.6.	Analiza dobivenih podataka	24
10.7.	Anketni upitnik.....	25
10.8.	Rezultati	26
11.	ZAKLJUČAK.....	39
12.	LITERATURA	40
13.	PRILOZI.....	42
13.1.	Popis slika.....	42
13.2.	Popis grafikona	43

1. UVOD

Alkohol predstavlja jedan od najzastupljenijih supstanci koje mogu utjecati na radno okruženje i produktivnost zaposlenika. Utjecaj alkohola na mjestu rada predstavlja kompleksan i višedimenzionalni problem s potencijalno ozbiljnim posljedicama kako za pojedinca tako i za organizaciju. Alkohol može imati različite efekte na radno okruženje, uključujući smanjenu produktivnost, povećanu incidenciju nesreća i ozljeda, povećanu stopu izostanka s posla te narušene međuljudske odnose, osim toga alkohol utječe negativno na kvalitetu rada, sposobnost donošenja odluka i reakcijsko vrijeme, što sveukupno može imati ozbiljne posljedice po poslovne organizacije. [1]

1.1. Predmet i cilj rada

Zadatak službe zaštite na radu u tvrtki je istražiti različite aspekte utjecaja alkohola na mjestu rada te analizirati kako se ta problematika može manifestirati u različitim sektorima i organizacijskim strukturama što je cilj ovog završnog rada. U sklopu rada ispituju se problemi koji uzrokuju konzumaciju alkohola u poduzeću u kojem zaposlenik radi, u obavljanju radnih zadataka za poslodavca i općenito u okruženju. Istražujemo kako poslodavci, stručnjaci zaštite na radu i drugi odgovorni rješavaju ovaj problem i što to znači za osobu koja je konzumirala alkohol na poslu ili je već došla na posao pod utjecajem alkohola.

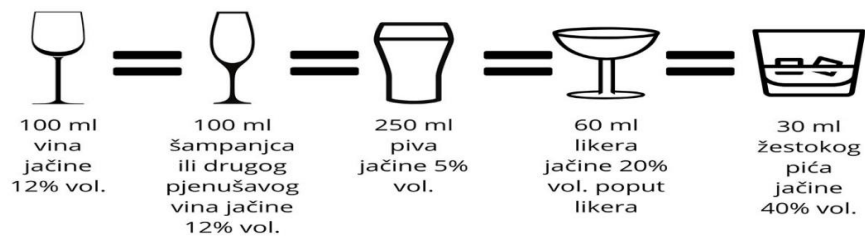
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Svi uneseni podaci u ovom radu su prikupljeni i analizirani iz pravilnika, stručnih knjiga i internetskih stranica.

Korištene metode u izradi su: statistička metoda, metoda anketiranja i dokazivanja.

2. ALKOHOL I NJEGOV METABOLIZAM

Prije prelaska opisu što uzrokuje konzumiranje alkoholnih pića, dobro je radi razumijevanja ukratko prikazati i sredstvo koje izaziva sve te poremećaje ili je bar uvijek prisutno uz njih, tj. etilni alkohol. Kad se u običnome govoru govori o alkoholu misli se na etilni alkohol (etanol), iako, osim njega, ima i mnogih drugih alkohola od kojih ni jedan nije u ljudskoj upotrebi. Riječ je o bezbojnoj tekućini, koja brzo hlapi, a u kemijska formula joj je C_2H_5OH . Dobiva se vrenjem, fermentacijom škroba i šećera, a u tehnologiji služi kao otapalo. U medicini se u 70 % - tnoj koncentraciji upotrebljava u vanjskoj upotrebi, kao sredstvo za dezinfekciju, u toj upotrebi, istiskuju neka druga sredstva. Iako još postoje vjerovanja o njegovu ljekovitu djelovanju, danas se ne upotrebljava kao lijek jer nema znanstvenih dokaza. Alkohol je toksično sredstvo pa alkoholna pića ne mogu biti promatrana kao dio prehrane, ne služe u liječenju, a njihovo djelovanje na međuljudske odnose može biti opasno. [1]

Slika 1. Vrste alkoholnih pića u kojima se nalazi 10 g etanola [1]

Prema slici 1. među najpoznatijim alkoholnim pićima su:

- pivo s koncentracijom alkohola 4 – 5 vol. %
- vino od grožđa, ali u pojedinim zemljama i od drugog voća s koncentracijom alkohola 5 – 15 vol. %
- likeri s koncentracijom alkohola 20 – 40 vol. %
- žestoka pića s koncentracijom alkohola 30 – 55 vol. % [1]

3. SINDROM OVISNOSTI

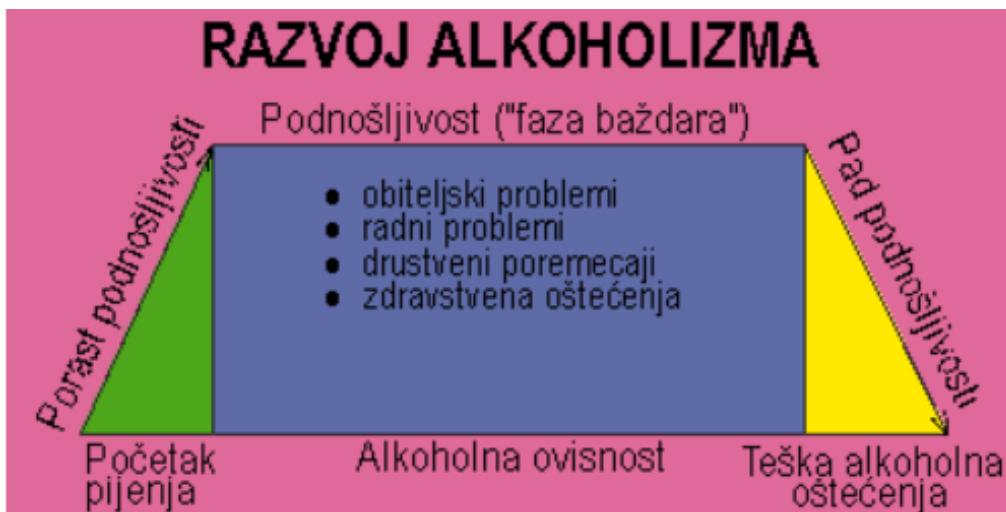
Ovisnost je duševno, a ponekad i tjelesno stanje koje nastaje međudjelovanjem živog organizma i sredstva ovisnosti. Karakterizira ga nesavladiva žudnja, odnosno neodgodiva prisila za uzimanjem i konzumiranjem sredstva, bilo zbog njegovih poželjnih učinaka, bilo da se izbjegnu patnje koje će se javiti ako se s uzimanjem prekine.

Dijagnostički i statistički priručnik za mentalne poremećaje ne smatra sve mentalnim poremećajem koji se može dijagnosticirati, nešto se ubraja i u psihološke ovisnosti koje mogu potaknuti nezdrave opsesije ili ponašanje, unatoč što su neke bezopasne. Pojam ovisnosti se, dakle, ne mora odnositi samo na psihoaktivna sredstva. [2]

3.1. Ovisnost o alkoholu

Ovisnost o alkoholu i drugi alkoholom izazvani problemi usko su vezani uz pijeње alkoholnih pića kao prihvaćeni oblik ponašanja. Iako im to nije jedini uzrok, ipak, može se reći, da bez alkohola nema alkoholom izazvanih poremećaja.

Ovisnikom o alkoholu se smatra osoba koja konzumira alkoholna pića prekomjerno, dugi niz godina, gdje joj je alkohol postao dio života i oblik ponašanja. Društvena potrošnja alkohola kod nas i u svijetu počinje vrlo rano. U toj fazi se piće najčešće uzima u društvu gdje poteškoće još ne nastaju. Do porasta tolerancije dolazi kod osoba koje su se odvojile iz društvene potrošnje češćim pijenjem i opijanjem. Za svako teže pijanstvo karakterističan je baždar. U toj fazi ovisnik pije već duži niz godina u većim količinama kako bi mogao normalno funkcionirati. Kad se ovisnik opije i od manjih količina alkohola nastupa pad tolerancije podnošljivosti (Slika 2). To je znak da je već došlo do teškog stanja oštećenja organizma, posebno jetre i mozga. U toj fazi podnošenje alkohola je sve manje. [3]

Slika 2. Razvijanje ovisnosti [2]

3.1.1. Tipovi ovisnosti o alkoholizmu

Pojedine skupine alkoholičara mogu se opisati i prema određenim simptomima te ih razlikuju odnos prema alkoholu koji je u pojedinim fazama bolesti.

- alfa alkoholičar je osoba koja pije iz psiholoških razloga, ali bez pojave nemogućnosti kontrole ili apstinencije
- beta alkoholičar karakterizira prisutnost organskih oštećenja, ali nema tjelesne ni duševne ovisnosti.
- gama alkoholičar uz pojavu tolerancije i prilagodbu metabolizma na alkohol i psihičku ovisnost, imaju gubitak kontrole popijene količine, ali se ne javlja nemogućnost apstinencije
- delta alkoholičar sličan gami alkoholičaru, ali uz nemogućnost apstinencije i pojavu znakova odluke ako alkoholičar odluči prekinuti pijenje.
- epsilon alkoholičar pati od neodoljive želju za pićem zbog koje dobiva napadaj
- zeta alkoholičar pokazuje patološke reakcije u malim količinama uz agresivnost.

Fizička ovisnost se očituje u pojavi apstinencijskog sindroma kada se konzumacija alkohola prekine. Apstinencijski alkoholni sindrom manifestira se anksioznošću, depresijom, tremorom ruku, mučninom, poremećajem percepcije i vegetativnim smetnjama, što može trajati nekoliko dana, a u ekstremnim slučajevima može dovesti do epileptičkog napadaja. Psihološka ovisnost izražava se snažnom željom i potrebom za alkoholom, ne mora popraćivati fizičku komponentu ovisnosti. Oštećenje većeg broja organa i organskih sustava rezultat je dugo godina prekomjerne konzumacije alkohola. [3]

3.2. Razvoj alkoholizma

Prema psihoanalitičarima, alkoholizam se može definirati kao poremećaj ponašanja koji je posljedica dugotrajnog uzimanja pretjerane količine alkohola, što dovodi do bolesti ovisnosti. Alkoholizam predstavlja psihičku ili fizičku potrebu za etilnim alkoholom, s gubitkom kontrole pijenja, objektivnom prisutnošću zdravstvene patologije i socijalnim smetnjama, pa čak i nemogućnošću apstiniranja. Alkoholizam je kronična multisistemska bolest povezana s motornom nesposobnošću unutar vlastite obitelji s brojnim organskim porazima te psiho-socio-profesionalnim posljedicama. [3]

Najtipičnije alkoholne faze u razvoju alkoholizma obilježio je Kanađanin E. Morton Jellinek:

1. faza je društvena potrošnja (početak pijenja) alkoholnih pića - faza privikavanja na alkohol koja u nekim krajevima počinje vrlo rano pa čak i u djetinjstvu, ovo je predalkoholičarska faza u kojoj nema teškoća, pije se u društvu, neobavezno, ali raste tolerancija (podnošljivost) alkohola. Kritična točka je kad nastupe periodi nesjećanja (amnezije) na ono što se događalo dok je osoba bila u pijanom stanju.

2. faza kroničnog alkoholizma može se dijagnosticirati kada amnezije postanu učestale te dolazi do ovisnosti o alkoholnim pićima i prestanka rasta tolerancije. Primjećuju se određene promjene u ličnosti alkoholičara, ali isto tako zdravstveni i socijalni problemi.

3. faza teška alkoholna oštećenja koja nastaju u ovoj fazi i najčešće su ireverzibilna u medicinskom, ali i socijalnom smislu jer osobi pada prag tolerancije na alkohol, te se može opiti i vrlo malim količinama. Fizičko stanje karakterizira slabost i iscrpljenost. Poremećaji ličnosti alkoholičara prolaze kroz dvije osnovne faze, a to je razaranje vlastite obitelji, a zatim proces društvenog (općeg) propadanja, pa čak i smrt (Slika 3).

Pojedine skupine alkoholičara mogu se opisati prema određenim simptomima, a razlikuje ih odnos prema alkoholnom piću koji se razlikuje u pojedinim fazama bolesti. [3]

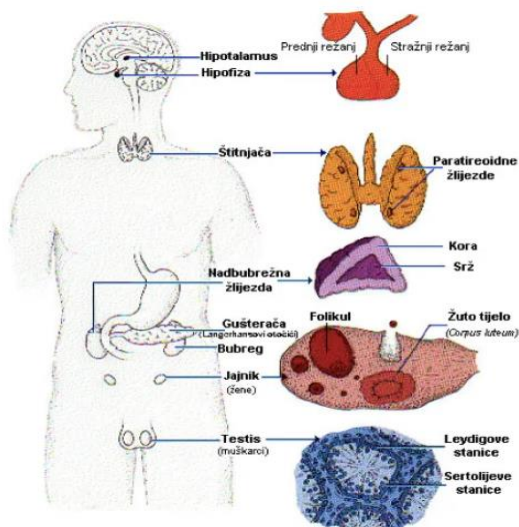
Slika 3. Dinamika pijenja alkoholnih pića [3]

3.3. Posljedice alkoholizma

1) Fizičke posljedice - kod alkoholičara se javljaju promjene na koži lica (proširenja kapilara), zapaljive promjene u usnoj šupljini, jednjaku i želudcu, oštećenje jetre (Slika 4.), sve do pojave šećerne bolesti, alkoholna kardiomiopatija. Oštećenja živčanog sustava očituje se kao polineuritis-oštećenje živaca, oštećenje vida itd.

2) Psihičke posljedice - javljaju se poremećaji psihičkih funkcija (pad koncentracije i pamćenja, otežano mišljenje, oscilacija raspoloženja, smanjuje se zainteresiranost) poremećaji osobnosti i karaktera i tipično „alkoholičarsko ponašanje“. Psihičke posljedice kao (povećan strah, nemir, nesanica, jako znojenje i drhtanje, grčevi u mišićima uz halucinacije), alkoholna paranoja (patološka ljubomora alkoholičara), epilepsija i demencija.

3) Socijalne posljedice - osjeća alkoholičar, njegova porodica i njegovo društveno okruženje. Najčešće posljedicu su: raspad obitelji (alkoholizam je uzrok 40 % svih razvoda), radna nesposobnost, ekonomske posljedice i materijalno propadanje, izvršenje krivičnih djela, saobraćajne nezgode, povezanost s prostitucijom i kraće trajanje života. [4]

Slika 4. Fizičke posljedice oštećenja alkoholizmom [4]

3.4. Razlog konzumacije alkoholnih pića

Brojni su razlozi pijenja alkohola: društveni običaji (proslave), zatim u stresnim situacijama radi rješavanja svakodnevnih problema (najčešće zbog poremećaja međuljudskih odnosa) te dostupnost alkoholnim pićima. Alkohol je šesti najvažniji uzrok obolijevanja i smrtnosti u svijetu, a u Europi treći među mladima. Neki od uobičajenih razloga su želja da se bude drugačiji od drugih, strah od nepripadanja skupini, dosad, ugodan okus te vjerovanje da će se nakon pića osjećati opuštenije i veselije. Sigurno je da pojedincu društvo nameće određene norme ponašanja pa je sigurno i da počinju konzumirati alkohol zbog utjecaja okoline u situacijama kada svi oko njih piju jer se smatra da je to normalno. Znači, u nekim situacijama je društveno uvjetovana konzumacija alkoholnih pića, a u slučaju da osoba odbije, uglavnom se doživljava kao manje vrijedna. Konzumacija alkohola može biti dio eksperimentiranja u sklopu psihološkog razvoja tijekom adolescencije, ali može prijeći u naviku i dovesti do ovisnosti i oštećenja zdravlja. U našoj kulturi predstavlja sociološki prihvatljivo ponašanje i uobičajen je način zabave među mladima.

Psihološki utjecaj društvenog pritiska da se pije alkohol dosegao je toliku razinu da pojedinci koji inače apstiniraju od alkohola ne mogu odbiti kad im se ponudi piće iz straha od kršenja društvenih normi. Osim toga, mladi pojedinci žele ubrzati svoj prijelaz u odraslu dob i stoga se osjećaju prisiljeni piti.

Primarni motiv za odrasle da konzumiraju alkohol u društvenim okruženjima često je oslobađanje od brige, tjeskobe ili jednostavno povećanje zadovoljstva. Uobičajena praksa je da će utjeha ili pokušaj nekoga "popraviti" pijenjem alkohola.

Kad je riječ o potrošnji, može se potvrditi da se svaka prilika može iskoristiti za konzumiranje alkohola. Među različitim motivima za konzumaciju alkoholnih pića na mjestu rada dominira želja pojedinaca, posebice mladih i novozaposlenih, za utvrđivanjem društvenog položaja i prilagodbe s kolegama. [5]

4. ALKOHOL NA MJESTU RADA

Prve i sustavne akcije protiv opijanja i alkoholizma počele su u vrijeme prve industrijske revolucije jer je zapaženo da pretjerano opijanje negativno utječe na radnike i njihov učinak, odnosno na ukupnu proizvodnju u konačnici. "Alkoholizam na mjestu rada golem je financijski teret za tvrtke. Zapravo, tvrtke diljem zemlje troše između 33 i 68 milijardi dolara godišnje zbog zlouporabe alkohola među zaposlenicima." [7] Alkoholizam je veliki problem današnjice na mjestu rada, jer ima negativan utjecaj na zdravlje zaposlenika i njegovu produktivnost. Mijenjajući ponašanje radnika kao što je oštećeno prosuđivanje, smanjena pažnja i oslabljeni refleksi. Alkohol utječe nepotpuno i nepravilno na izvođenje njihovih radnih zadataka ostavljajući za sobom greške, nesreće i ozljede koje dovode do zdravstvene i radne nesposobnosti.

U radnoj populaciji nalazimo 8 % do 13,9 % ovisnika o alkoholu. Ovisnici o alkoholu ne mogu raditi na važnim i odgovornim poslovima i nisu sposobni zadržati dugotrajno posao kao posljedica brojnih izostajanja s posla, te je gubitak posla u njih znatno veći nego u ne alkoholičara. Prisutnost alkohola u radnom okruženju igra značajnu ulogu u utjecaju na konzumaciju alkohola i probleme povezane s tim. Studije provedene na radnicima u različitim djelatnostima otkrile su da prisutnost alkohola na mjestu rada, kao i mogućnost konzumiranja tijekom radnog vremena i pauze, uvelike pridonosi njegovoj konzumaciji. Velik utjecaj na konzumaciju alkohola ima kontrola zaposlenika. Smanjena i ograničena kontrola, naročito u noćnim smjenama gdje je velika mogućnost konzumacije alkohola.

Konzumiranje alkohola na mjestu rada utječe na niz čimbenika vezanih uz vrstu posla i međuljudske odnose. Često mišljenje ljudi je kako se teški fizički rad ne može obavljati bez pomoći alkoholnog pića. Posao koji je dosadan, izolirajući ili prezahtjevan, gdje je niska autonomija na poslu, nedostatak poslovne kompleksnosti, kao i nedostatna kontrola radnih uvjeta može pridonijeti pijenju alkohola u zaposlenika. [6]

4.1. Zanimanja najviše pogođena alkoholizmom

U nekim djelatnostima učinak alkoholizma očitiji je nego u drugima. Praksa je pokazala da su često funkcije koje imaju veće stope problema s pijenjem one koje dolaze s višim razinama opasnosti.

Zanimanja pogođena najvišom stopom konzumacije alkoholnih pića su:

- konobari – 2,33 puta veća vjerojatnost da će umrijeti od smrti uzrokovane alkoholom od prosjeka
- rukovatelji strojevima za obuču – 2 puta veća vjerojatnost
- krovopokrivači – 1,87 puta veća vjerojatnost
- slikari – 1,85 puta vjerojatnije
- kuhari – 1,77 puta veća vjerojatnost
- mornari – 1,75 puta veća vjerojatnost
- građevinski radnici – 1,72 puta veća vjerojatnost.

Druge industrije povezane s velikim izgledima za razvoj problema s alkoholom su industrija bušenja i rudarstva, radna mjesta povezana s instalacijama, popravkom i održavanjem različitih vrsta opreme. [7]

4.2. Prepoznavanje alkoholizma na mjestu rada

Postoje dvije osnovne vrste upotrebe alkohola koje pridonose većinu problema na mjestu rada:

- konzumacija alkohola prije odlaska na posao
- konzumacija alkohola za vrijeme rada

Oboje je izuzetno štetno i može ugroziti zaposlenika, ali i druge djelatnike.

Znakovi upozorenja problema s pijenjem razlikuju se od osobe do osobe. Neki ljudi uspiju prikriti konzumaciju alkohola, jer ga piju samo nasamo, dok drugi možda neće ni shvatiti problem sve dok obitelj ili prijatelji ne razgovaraju s njima o problemu.

Nekoliko načina na koje poslodavac ili kolega mogu utvrditi je li zaposlenik pod utjecajem alkohola:

- čini se mamuran ili je još uvijek pijan
- nedostatak koordinacije
- krvave ili sjajne oči
- spori odgovori
- nemogućnost izvršavanja radnih zadataka
- jako znojenje
- nejasan govor
- mučnina i blijedost. [7]

Znakove upozorenja ne treba shvatiti olako, nego se s njima mora odmah postupati.

4.3. Negativni učinci alkoholizma na mjestu rada

Navike zaposlenika u pijenju utječu na tvrtku, bez obzira na to koliko bila velika ili mala tvrtka (organizacija). Još jedna stvar koju treba uzeti u obzir je kako konzumiranje alkohola u pojedinca utječe na članove uže obitelji i bliske prijatelje. Na primjer, voljena osoba može imati problema s koncentracijom na poslu i treba uzeti nekoliko slobodnih dana ili imati zdravstvenih problema zbog stresa o brizi nekoga bližnjeg s poremećajem konzumacije alkohola.

Alkoholizam na mjestu rada može biti izuzetno skup za poslodavca. Pijenje ne samo da povećava vjerojatnost ozljeđivanja zaposlenika, već može dovesti i do više nesreća na poslu. Dodatno, alkohol može uzrokovati nedostatak koncentracije i koordinacije u radnom učinku koje samo smanjuje produktivnost, što zauzvrat utječe na poslovne rokove.

Poremećaj konzumacije alkohola može imati dugoročne i kratkoročne učinke na zaposlenika. Jedni od problema koji mogu nastati kao posljedica konzumiranja alkohola od strane zaposlenika su:

- spavanje tijekom rada
- kašnjenje ili nepojavljivanje na posao
- loše donošenje odluka
- konfrontirajuće ponašanje s nadređenima i suradnicima
- nenamjerno ozljeđivanje sebe ili drugih. [7]

4.4. Ozljede na mjestu rada zluporabom alkohola

Ozljede nužno prate rad i radni proces. S ozljedama na radu izjednačene su ozljede koje nastupaju pri dolasku i odlasku s posla, kao i ozljeda za vrijeme službenog puta. Pojava i vrsta ozljede na radu zavisi od djelatnosti o kojoj se radi. Tako su ozljede u teškoj industriji češće nego ozljede u lakoj industriji. Broj ozljeda na radu je u stalnom porastu. Tokom 2007. godine najveći broj ozljeda (79,1%) dogodio se na samom mjestu rada, što je lagano povećanje u odnosu na prethodnu godinu (78,5%). [9]

Uzroci ozljeda na radu mogu se tražiti u kombinacijama različitih faktora, jedni od tih su faktori radne okoline, socijalno – ekonomski faktori i ljudski faktori.

1. Faktori radne okoline – utječu na vrstu i broj ozljeda na radu kao što je mikroklima, buka i vibracije, osvjetljenje, stvarno, a ne formalno provođenje standarda na radu (prisustvo znakova opasnosti u radnoj sredini, prisustvo, dostupnost i korištenje sredstava zaštite na radu) stanje strojeva, uređaja i alata koji se koriste u procesu rada.
2. Socijalno – ekonomski faktori utječu na vrstu i broj ozljeda na radu kao što je materijalni status radnika, uvjeti života, prehrana, broj članova obitelji, broj djece i starijih osoba u obitelji, prisutnost bolesti, mogućnost zadovoljenja obrazovnih i kulturnih potreba
3. Ljudski faktor kada je u pitanju govorimo o životnoj dobi, spolu, osposobljenosti za mjesto rada, radno iskustvo, zdravstveno i emocionalno stanje radnika, kao i korištenje psihoaktivnih tvari.

Ozljede na radu češće se događaju kod mlađih osoba radnici u dobi od 25 godina i stariji radnici stariji od 65 godina. Mladi zaposlenici su najčešće nepromišljeni, prvenstveno zbog nedostatak radnog iskustva, zatim zanemarivanje mjera zaštite na radu bivaju češće izloženi ozljedama na radu. Pad psihofizičkog sposobnosti kod starijih radnika i pored svih mjera opreza, znanja i iskustva može dovesti do češćeg povređivanja na mjestu rada.

Zabluda da je alkohol hranjiv, da zagrijava organizam ili da je lijek kao što je ranije navedeno ili da povećava koncentraciju i radnu sposobnost imaju za posljedicu da je alkohol postao način svakodnevnog života i tradicije. Činjenica je međutim da produženo vrijeme reakcije, otežano razumijevanje i nekritičnost u rasuđivanju izazvane alkoholom imaju za posljedicu probleme u komunikaciji s ljudima, sklonost ozljedama na radu, smanjenje produktivnosti i gubitka posla.

Morbiditet povezan sa zluporabom alkohola ozbiljan je javnozdravstveni problem. Mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom bilježi porast u odnosu od 2258 u 2009. na 2885 u 2011. Alkoholizam je treći vodeći uzrok smrti u svijetu nakon kardiovaskularnih i malignih bolesti.

Zakon jamči naknadu plaće za cijelo vrijeme bolovanja uzrokovanog ozljedom na radu, odnosno bolešću od profesionalne bolesti za liječenje i sanaciju posljedica zluporabe alkohola na mjestu rada. [8]

5. ALKOTESTIRANJE NA MJESTU RADA

Djelatnik koji konzumira alkohol na mjestu rada predstavlja opasnost ne samo za sebe nego i za druge suradnike, radne i ostale procese povezani s proizvodnom organizacijom. Dobro je poznato da se konzumacijom alkohola smanjuje sposobnost koncentracije na poslu, smanjuju refleksi i usporava proces razmišljanja u određenim poslovnim zadacima, što dovodi do pogrešaka, ozljeda na radu i brojnih materijalnih, a i psiholoških posljedica vezanih za međuljudske odnose na poslu.

Konzumacija alkohola učestala je među radnicima, ovisno o prirodi posla konzumacije alkohola između radnika iz bilo kojeg razloga, te iz redovitog samostalnog konzumiranja alkohola.

Provjera je li radnika pod utjecajem alkohola obavlja se alkometrom (Slika 5.) ili postupkom vađenja krvi. Bez obzira radi li se o rutinskoj provjeri tijekom radnog dana zbog osnovane sumnje da je radnik u alkoholiziranom stanju ili nakon nezgode koja se dogodila. Rezultat postupka provjere alkoholiziranosti bit će valjan i priznat jedino ako ga je provela osposobljena i ovlaštena osoba koju je odabrao poslodavac. Samo utvrđivanje je li radnik pod utjecajem alkohola provodi se na mjestu rada uz prisutnost ovlaštenika zaštite na radu i poslovođe odjela. Ako radnik odbije pristupanje provjeri, smatrat će se da je pod utjecajem alkohola. [9]

Slika 5. Profesionalni digitalni alkoholtester dreager 6820 [13]

Prije početka alkotestiranja poslodavac je u obvezi donijeti interni akt pod nazivom „Pravilnik o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti“ [10], a zatim pisanim putem imenovati osobu koja će provoditi postupak provjere te o tome mora donijeti Odluku o imenovanju radnika koji provodi postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola (Slika 6).

PRILOG 1

Temeljem članka 4. stavka 1. Postupovnika o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti i članka 59. i 60. Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“, br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.) društvo _____, OIB: _____ sa sjedištem u _____, zastupano po direktoru _____ (u daljnjem tekstu: Poslodavac), donosi dana _____ godine u _____ sljedeću:

ODLUKU

O IMENOVANJU OSOBE KOJA PROVODI POSTUPAK PROVJERE JE LI RADNIK POD UTJECAJEM ALKOHOLA

I.

Postupovnikom o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti od dana _____ godine utvrđen je postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.

II.

Ime i prezime: _____, OIB: _____, zaposlen/a kod poslodavca: _____ imenuje se za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.

III.

Imenovana osoba osposobljena je od strane ovlaštene osobe i posjeduje stručna znanja za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se na oglasnoj ploči.

Za Poslodavca:

Dostaviti:

1. Radniku
2. Ljudskim potencijalima
3. Arhiva

Slika 6. Odluka o imenovanju radnika za provođenje postupka o alkotestiranju [10]

Prilikom utvrđivanja alkoholiziranosti radnika obavezno se vodi Zapisnik o ispitivanju prisutnosti alkohola (Slika 7).

ZAPISNIK	
O PROVOĐENJU POSTUPKA PROVJERE JE LI RADNIK POD UTJECAJEM ALKOHOLA	
Temeljem članka 6. stavka 2. Postupovnika o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti i članka 58., 59. i 60. Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“, br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.) poslodavac _____,	
OIB: _____ sa sjedištem u _____, provodi postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.	
Radnik je upozoren da će se smatrati da je pod utjecajem alkohola ako odbije pristupiti provjeri je li pod utjecajem alkohola (u daljnjem tekstu: provjera).	
Ime i prezime radnika: _____	
OIB radnika: _____	
Naziv radnog mjesta radnika: _____	
Mjesto rada radnika u trenutku provođenja postupka provjere: _____	
Radnik je PRISTUPIO PROVJERI - ODBIO PRISTUPITI PROVJERI (zaokružiti)	
Obrazloženje radnika u slučaju odbijanja provjere je li pod utjecajem alkohola: _____	
Uvidom u alkometar utvrđena je količina alkohola u krvi od _____ g/kg - mg/l te se utvrđuje da radnik JE - NIJE (zaokružiti) pod utjecajem alkohola.	
Naziv alkometra, tvornički broj i datum umjeravanja: _____	
Napomena radnika na kojem se provodi provjera/rukovoditelja ili osobe koja ga zamjenjuje/radnik: (Između ostalog i način otpremanja radnika na adresu prebivališta/boravišta) _____	
Potpis radnika na kojem se provodi provjera: _____	
Potpis neposrednog rukovoditelja/osobe koja ga zamjenjuje: _____	
Potpis radnika svjedoka: _____	
Potpis osobe koja je provela provjeru: _____	
Postupak provjere proveden je u mjestu _____ dana _____ u sati _____.	

Slika 7. Primjer Zapisnika o ispitivanju prisutnosti alkohola u organizmu zaposlenika [10]

6. ZAKONSKI OKVIR

Zakonom o zaštiti na radu („Narodne novine“, br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.) člancima 58., 59. i 60. propisana je zabrana korištenja sredstava ovisnosti te provjera i zabrana provjere je li radnik pod utjecajem sredstava ovisnosti kao i njegovo privremeno udaljenje s mjesta rada. Da bi postupak provjere je li radnik pod utjecajem sredstava ovisnosti bio pravno utemeljen poslodavac je u obvezi donijeti interni akt kojim se opisuje provođenje postupka uz pristanak radnika, način provjere, vrsta testa ili aparata, način bilježenja i potvrđivanja rezultata te postupanje u slučaju odbijanja radnika da pristupi provjeri.

Osim internog akta poslodavac mora pisanim putem imenovati osobu koja će provoditi postupak provjere te mora donijeti Odluku o imenovanju radnika koji provodi postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola. Imenovani radnik za provođenje postupka provjere mora za to biti osposobljen od strane ovlaštene tvrtke. Nakon završenog postupka provjere izrađuje se Zapisnik o provođenju postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola kojeg potpisuje radnik nad kojim se provodi postupak provjere, neposredni rukovoditelj ili njegov zamjenik, svjedok iz sastava zaposlenika te osoba koja je provela postupak provjere. Provjeru je li radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti osim alkohola provodi nadležna zdravstvena ustanova sukladno zaključenom Ugovoru između poslodavca i nadležne zdravstvene ustanove.

Cilj je sustavno unapređivanje sigurnosti i zaštite zdravlja radnika i osoba na radu, sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i drugih bolesti u vezi s radom te ostalih materijalnih i nematerijalnih šteta na radu i u vezi s radom, učinkovitim provođenjem propisanog postupka s ciljem prevencije konzumiranja alkohola i drugih sredstava ovisnosti. [10]

Jedna od obveza poslodavca je upravo i provođenje zabrane konzumiranja alkohola i drugih sredstava ovisnosti te njihovog unošenja na mjesto rada. Radnik u vrijeme rada ne smije biti pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti, a isto tako ih ne smije unositi na mjesto rada. Pod pojmom alkohola smatra se bilo koja vrsta alkoholnog pića.

Procedura prilikom testiranja:

- poslodavac imenuje osobu koja je osposobljena za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola posebnom Odlukom
- prije početka testiranja radnik mora biti upoznat s načinom provođenja postupka testiranja
- imenovana osoba za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti mora upozoriti radnika na prava poslodavca prije postupanja testiranju
- provjeru je li radnik pod utjecajem alkohola obavlja imenovana osoba alkometrom
- imenovana osoba odgovorna je za redovito provođenje ispitivanja, umjeravanja i ispravnost sukladno uputama proizvođača
- provjera je li radnik pod utjecajem alkohola provodi se uz poštivanje prava i dostojanstva radnika na mjestu rada i u vrijeme rada radnika u nazočnosti neposrednog rukovoditelja radnika ili osobe koja ga zamjenjuje u njegovoj odsutnosti i drugog radnika kao svjedoka
- provjera je li radnik pod utjecajem alkohola provodi se nenajavljeno te imenovana osoba ne mora navesti razlog za provođenje navedene provjere
- imenovana osoba za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ispunjava Zapisnik o provođenju postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.

Smatrat će se da je radnik pod utjecajem alkohola ako u krvi ima alkohola više od 0,0 g/kg, odnosno više od 0,0 miligrama u litri izdahnutog zraka, tj. ako u krvi ima višu koncentraciju alkohola od koncentracije dozvoljene procjenom rizika poslova koje taj radnik obavlja. Ako radnik odbije pristupiti provjeri, smatra se da je pod utjecajem alkohola i obavezno je napisati zapisnik o činjenici da je radnik odbio pristupiti provjeri i zabraniti rad radniku te ga udaljiti s mjesta rada u slučaju da odbije napustiti mjesto rada poslodavac može koristiti usluge nadležne redarstvene službe. Ako poslodavac prema čl. 95 Zakonu o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14, 94/18) ne provodi zabranu zlouporabe alkoholnih pića i sredstava ovisnosti na mjestu rada prikladnim mjerama kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom.

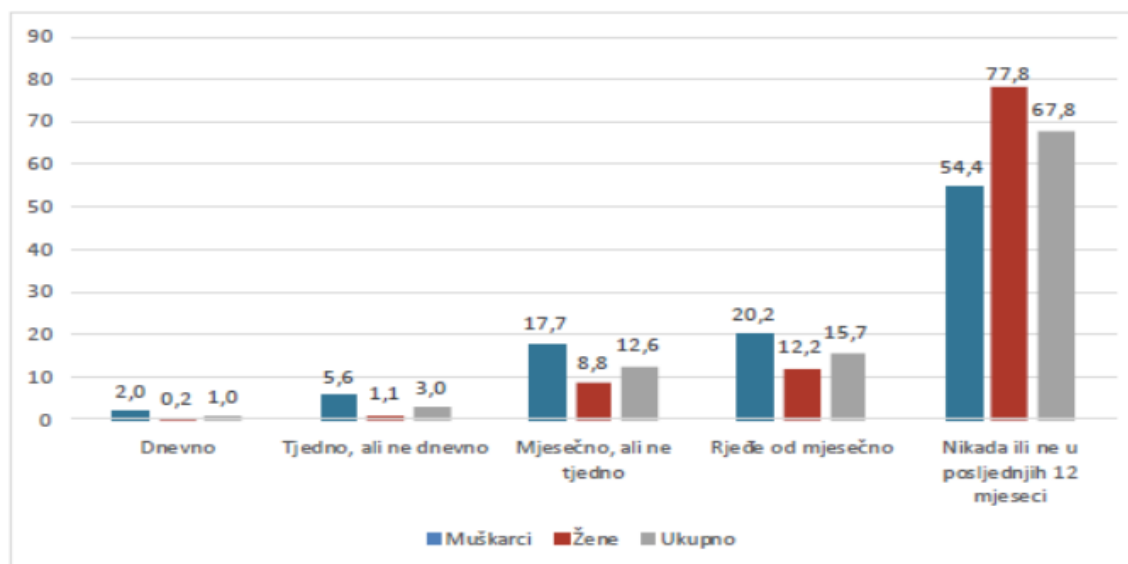
Također, obveza poslodavca je na siguran način udaljiti s mjesta rada radnika koji je pod utjecajem alkohola i obavezan je radniku za kojeg se utvrdi da je pod utjecajem alkohola osigurati prijevoz do njegovog prebivališta/boravišta ili pozvati člana njegove obitelji. Kao sastavni dio Zapisnika obavezno navesti na koji je način radnik otpremljen s mjesta rada. Provjeru je li radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti, osim alkohola, poslodavac ne smije provjeravati ako mu je radnik predao potvrdu da se nalazi u programu liječenja, odvikavanja ili rehabilitacije od ovisnosti ili da je u izvanbolničkom tretmanu liječenja od ovisnosti te da uzima supstitucijsku terapiju.

U slučaju ako se utvrdi da je radnik u vrijeme rada pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti te ako ih unosi na mjesto rada, poslodavac može protiv radnika poduzeti mjere propisane Zakonom o radu, Zakonom o zaštiti na radu te internim aktom poslodavca (Pravilnikom o radu). [10]

7. KONZUMACIJA ALKOHOLA U HRVATSKOJ

Zakonom zabranjena konzumacija alkohola u Hrvatskoj osobama mlađim od 18 godina, alkohol je i dalje najčešće korišteno sredstvo ovisnosti među adolescentima u Europe pa tako i u Hrvatskoj. Europsko istraživanje o pijenju, pušenju i uzimanju droga (ESPAD) pokazuje da je čak 42 posto učenika prvi put konzumiralo alkohol s 13 godina ili ranije, a Hrvatska je iznad prosjeka ESPAD istraživanja za sve pokazatelje pijenja alkohola.

Istraživanje obavljeno od strane EUROSTAT – a (Slika 8.) o konzumaciji alkoholnih pića pokazuje da u Hrvatskoj 1,0 % stanovnika svakodnevno konzumira alkohol, 3,0 % stanovnika konzumira tjedno, a 12,6 % stanovnika mjesečno. Više od jednom mjesečno 15,7% populacije konzumira alkohol, dok više od polovice populacije (67,8%) nikada nije konzumiralo u posljednjih 12 mjeseci. U Hrvatskoj je konzumacija šest ili više pića barem jednom mjesečno češća kod niže obrazovanih. [11]

Slika 8. Istraživanje obavljeno EUROSTAT – om o konzumaciji alkoholnih pića [11]

8. PREVENCIJA I LIJEČENJE ALKOHOLIZMA NA MJESTU RADA

Prevenција konzumacije alkohola povezana s mjestom rada predstavlja važan okvir za prevenciju alkoholom uzrokovanih poremećaja u sveukupnoj populaciji. S ciljem prevencije alkohola na mjestu rada provedene su određene mjere prevencije.

Primarna prevencija predstavlja jednu od najvažnijih mjera opreza jer je liječenje od alkoholizma dugotrajno i skupo, a rezultati često budu nezadovoljavajući.

- socijalni model utemeljen na načelima zaštite zdravlja i odnosa pojedinca – obitelji – društva. Prevencije počinje što je prije moguće uz pružanje podrške od strane bližnjih i stvaranje odgovarajućih stavova prema alkoholizmu,
- kontrola distribucije i konzumacije alkohola i određivanje cijene alkoholnih pića pa sve do zabrane konzumiranja alkohola i društvenog suzbijanja alkoholizma. Zabrana reklamiranja alkoholnih pića putem društvenih mreža, reklama, kontrola proizvodnje i otkupa/prodaje alkoholnih pića,
- edukacija medicinskih i nemedicinskih stručnjaka i šire javnosti.

Sekundarna prevencija obuhvaća ranu dijagnozu i liječenje. Liječi se uz pomoć stručnjaka različitih profila kao što je ljekar, psihijatar, socijalni radnik, medicinska sestra. U liječenju se primjenjuje grupa psihoterapija i socioterapija.

Tercijarna prevencija ima zadatak obuhvatiti cjelokupnu rehabilitaciju izliječenog alkoholičara (medicinska, socijalna i profesionalna) kako bi se vratio normalnom i zdravom načinu života kako u obiteljskoj tako i u radnoj sredini. [4]

9. LIJEČENJE ALKOHOLIZMA

Glavna stavka liječenja je apstinencija odnosno suzdržavanje od konzumacije alkohola, no prije toga je potrebno napraviti pregled i obradu bolesnika kako bi se ustanovili poremećaji i bolesti koje se mogu zakomplicirati. Također je važno razlikovati delirium tremens od duševnih promjena koje se javljaju kod zatajenja jetre. Tijekom liječenja mora se održavati ravnoteža tekućine i davati visoke doze vitamina C i B – kompleksa. Benzodiazepini su glavni lijekovi koji čine temelj svih tretmana, a njihova doza ovisi o statusu bolesnika. Detoksikacija se obavlja prestankom konzumiranja alkohola i ispravljanjem nutritivnih nedostataka odnosno alkoholne nehranjenosti, praćeno psihosocijalnom terapijom kako bi se promijenilo ponašanje bolesnika i spriječio ponovni povratak za prekomjernom konzumacijom alkohola. [12]

10. EKSPERIMENTALNI DIO

10.1. Problem

U ovom radu provedena je anketa među zaposlenim radnicima u tvrtki d.o.o. koji obavljaju poslove obrade i prerade drveta konzumiraju li alkoholna pića prije i za vrijeme radnog vremena.

10.2. Cilj

Cilj ovog istraživanja i ankete provedene među radnicima je da vidimo kolika je zapravo osviještenost radnika o utjecaju alkohola na mjestu rada i pridržavanje zabrane alkoholnih pića u tvrtki.

10.3. Zadaci

Zadatak ove ankete je vidjeti koliko se zapravo radnika pridržava zabrane konzumiranja alkoholnih pića na mjestu rada.

10.4. Metoda

Metoda na kojoj se bazira ovo istraživanje je anketa provedena među radnicima. Anketa je provedena među radnicima u tvrtki XY d.o.o. u razdoblju od 27. svibnja do 30. svibnja 2024. Anketa se sastoji od trinaest pitanja (slika 9), a anketiranje je dobrovoljno i anonimno te podaci služe isključivo u svrhe diplomskog rada i u druge svrhe neće biti upotrebljavani.

10.5. Uzorak

Anketa je provedena na uzorku 70 zaposlenih radnika nasumično odabranih. Anketirani radnici su u životnoj dobi 18 – 66 i više godina.

10.6. Analiza dobivenih podataka

Dobiveni podaci uneseni su u računalni program Microsoft Office Excel gdje su pripremljeni i obrađeni.

10.7. Anketni upitnik

UPITNIK

(UPITNIK JE ANONIMAN I KORISTIT ĆE SE SAMO U SVRHU DIPLOMSKOG RADA)

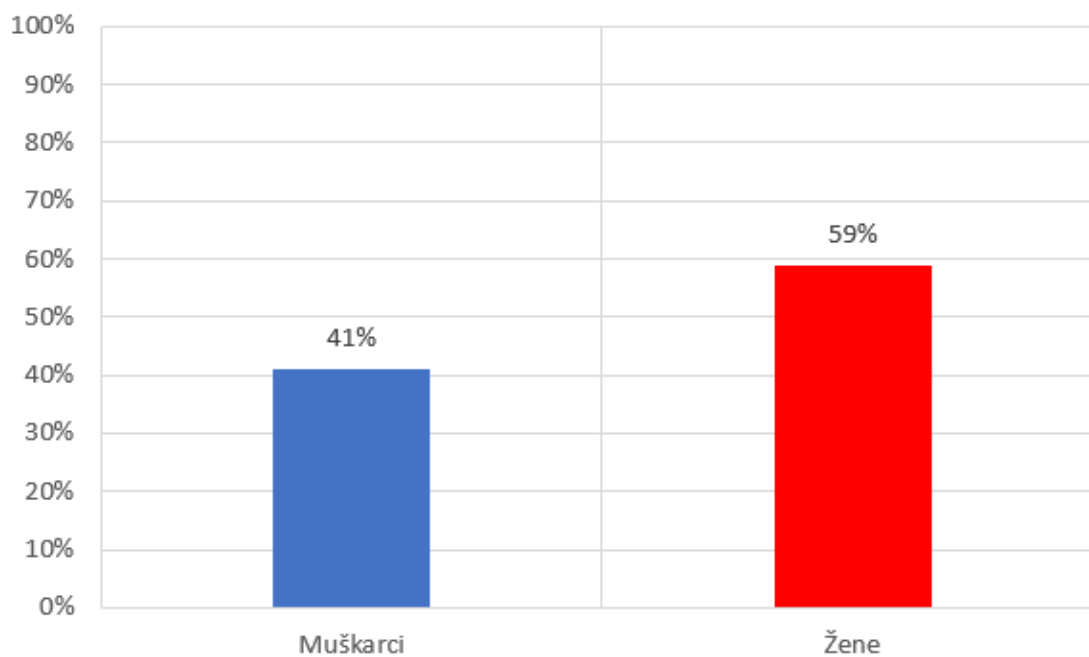
1. **ZAOKRUŽITE SPOL.**
 - a) M
 - b) Ž
2. **KOJOJ STAROSNOJ DOBI PRIPADATE?**
 - a) 18 – 25
 - b) 26 – 35
 - c) 36 – 45
 - d) 46 – 55
 - e) 56 – 65
 - f) 66 i više
3. **KOLIKO ČESTO KONZUMIRATE ALKOHOLOL?**
 - a) Jednom tjedno
 - b) Više puta tjedno
 - c) Nekoliko puta mjesečno
 - d) Jednom u dva mjeseca
 - e) Ni jednom
4. **KOJE ALKOHOLOLNO PIĆE NAJČEŠĆE KONZUMIRATE?**
 - a) Pivo
 - b) Vino
 - c) Žestoko piće
5. **JESTE LI U ZADNJIH GODINU DANA DOŠLI NA POSAO POD UTJECajem ALKOHOLOL?**
 - a) DA
 - b) NE
6. **KOJI SIMPTOMI VAM SE JAVLJAJU NAKON KONZUMACIJE ALKOHOLOL?**
 - a) Gubitak ravnoteže (vrtoglavica)
 - b) Euforija
 - c) Produljeno refleksno vrijeme
 - d) Otežan govor
 - e) Povraćanje
 - f) Diplopija (dvoslika)
7. **JESTE LI U ZADNJIH GODINU DANA KONZUMIRALI ALKOHOLOL ZA VRIJEME RADNOG VREMENA?**
 - a) DA
 - b) NE
8. **U KOJOJ SMJENI NAJČEŠĆE KONZUMIRATE ALKOHOLOLNA PIĆA?**
 - a) Jutarnjoj
 - b) Popodnevnoj
 - c) Noćnoj
9. **JESTE LI PRIMJETILI DA ALKOHOLOL UTJEČE NA VAŠU PRODUKTIVNOST NA POSLU?**
 - a) Da, negativno
 - b) Ne primjećujem utjecaj
 - c) Nisam siguran/la
 - d) Ne konzumiram
10. **SMATRATE LI DA KONZUMACIJA ALKOHOLOL NA RADNOM MJESTU UTJEČE NA SIGURNOST I KVALITETU OBAVLJANJA POSLA?**
 - a) Da, utječe
 - b) Ne, ne utječe
11. **SMATRATE LI DA JE KONZUMACIJA ALKOHOLOL PRIHVATLJIVA TIJEKOM RADNOG VREMENA?**
 - a) Da, u određenim situacijama
 - b) Ne, nikada
 - c) Nisam siguran/la
12. **SMATRATE LI DA BI PRODUKTIVNOST BILA VEĆA UKOLIKO BI SE POTPUNO ELIMINIRALA KONZUMACIJA ALKOHOLOL NA RADNOM MJESTU?**
 - a) Da
 - b) Ne
 - c) Nisam siguran/la
13. **KOLIKO MISLITE DA JE VAŽNO PODIZANJE SVIJEŠTI O UTJECAJU ALKOHOLOL NA RADNOM MJESTU?**
 - a) Vrlo važno
 - b) Umjereno važno
 - c) Ne toliko važno

Slika 9. Anketni upitnik

10.8. Rezultati

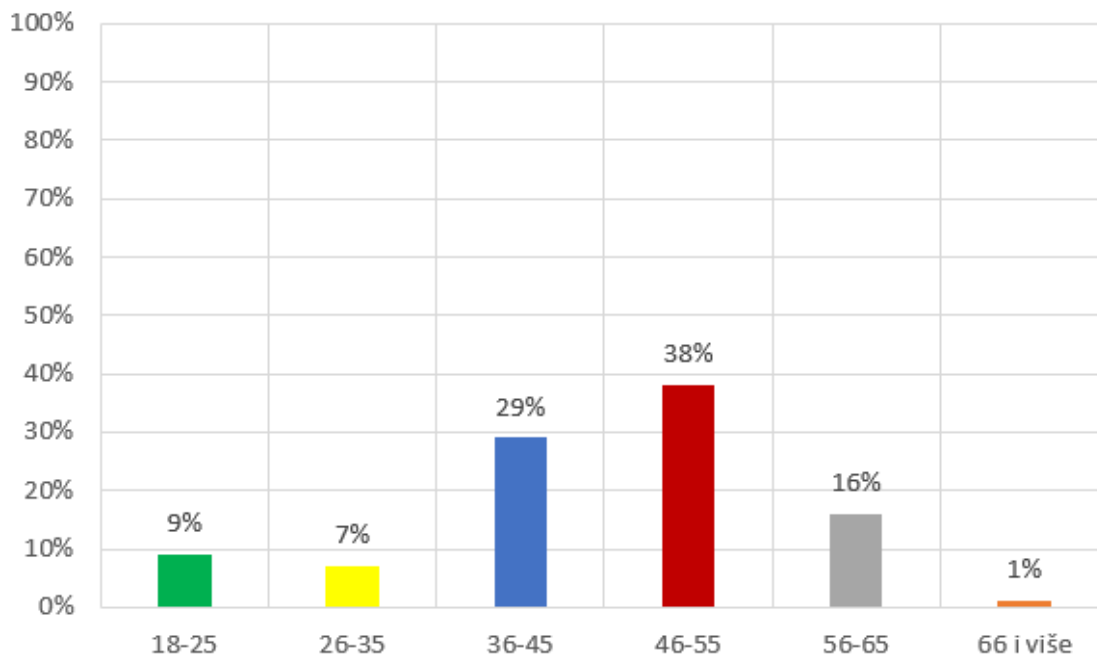
Istraživanje je provedeno na temelju anketnog upitnika. Anketa je bila dobrovoljna i anonimna te su u istraživanju sudjelovali djelatnici koji rade u industrijskom sektoru proizvodnje namještaja tvrtke XY d.o.o.

U istraživanju je sudjelovalo 70 ispitanika, a od toga su pretežito ženskog spola (41) što čini 59 %, dok je muškaraca (29) 41 % što je prikazano u grafikonu 1.

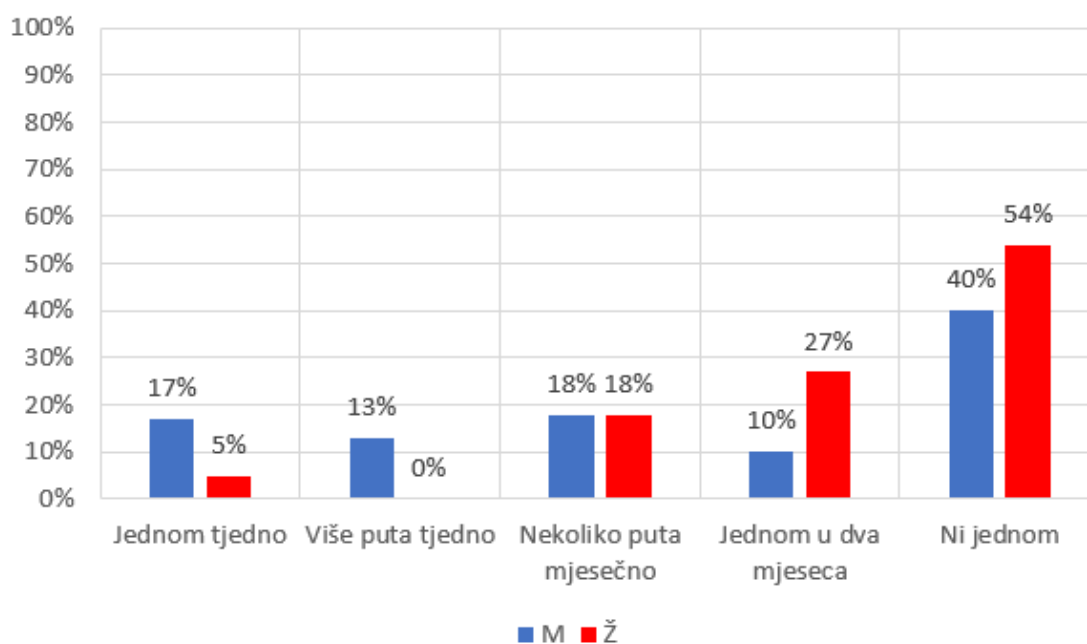
Grafikon 1. Raspodjela spola ispitanika

Da bi uvidjeli starosnu dob (grafikon 2.) ispitanici su podijeljeni u šest skupina po dobi. Prvu skupinu čine radnici od osamnaest do dvadeset pet godina, njih čini 9% ispitanika. Drugu skupinu čine radnici starosti između dvadeset šest do trideset pet godina, gdje se u toj skupini nalazi 7% ispitanika. Treću skupinu čine radnici od trideset šest do četrdeset pet godina, odnosno 29 % ispitanika. Četvrta skupina je najbrojnija i čine je radnici u dobroj starosti od četrdeset šest do pedeset pet godina, odnosno 38% ispitanika. Petu skupinu čine radnici od pedeset šest do šezdeset pet godina i u njoj se nalazi 16 % ispitanika. Posljednju skupinu čine radnici od šezdeset šest i više godina, što tu skupinu čini najmanjom s 1 % ispitanika.

Grafikon 2. Raspodjela starosne dobi ispitanika

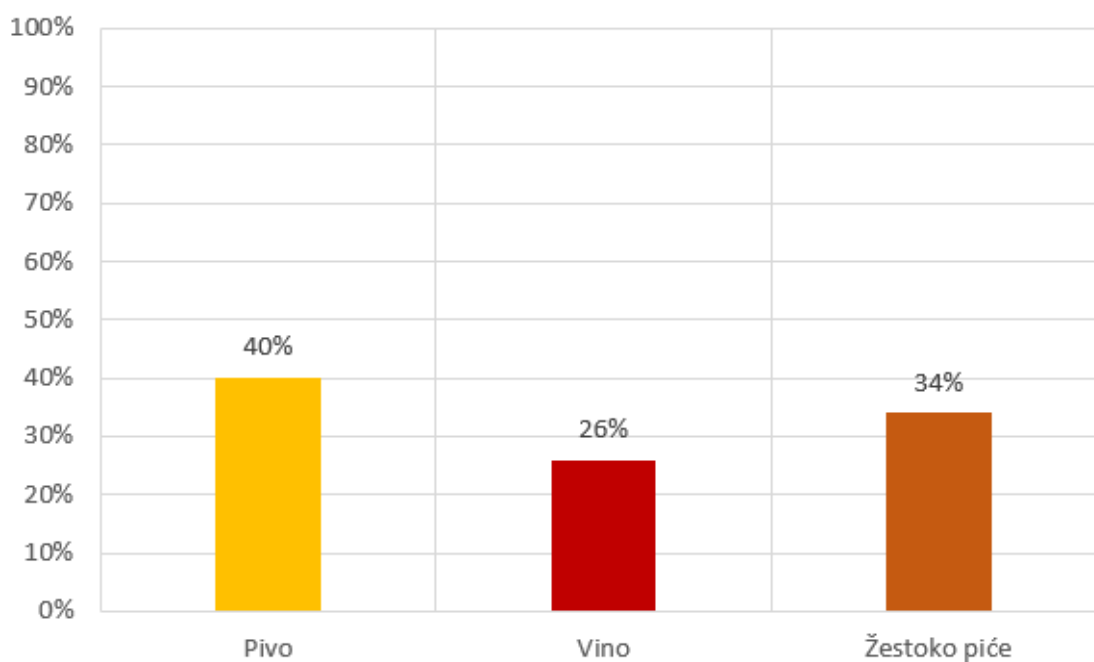
Na pitanje koliko često konzumirate alkohol svi ispitanici su dali odgovore. U grafikonu 3. vidljivo je da su muškarci pretežito veći potrošači alkohola od žena jer 17 % (5) ispitanih muških radnika i 5 % (2) ženskih radnika je odgovorilo da konzumira jednom tjedno, dok 13 % (4) radnika konzumira više puta tjedno u odnosu na žene koje uopće ne konzumiraju više puta tjedno. Jednak broj muškaraca i žena (6) je odgovorilo da konzumira alkohol nekoliko puta mjesečno, zatim 10 % (3) muškaraca odgovara da pije jednom u dva mjeseca što je manji broj u odnosu na žene kojih je 27 % (11). Zatim je 40 % (12) muškaraca odgovorilo da ni jednom nije konzumirao alkohol, dok je kod žena taj broj veći, a iznosi 54 % (22).

Grafikon 3. Prikaz razlike učestalosti pijenja alkohola između muškaraca i žena

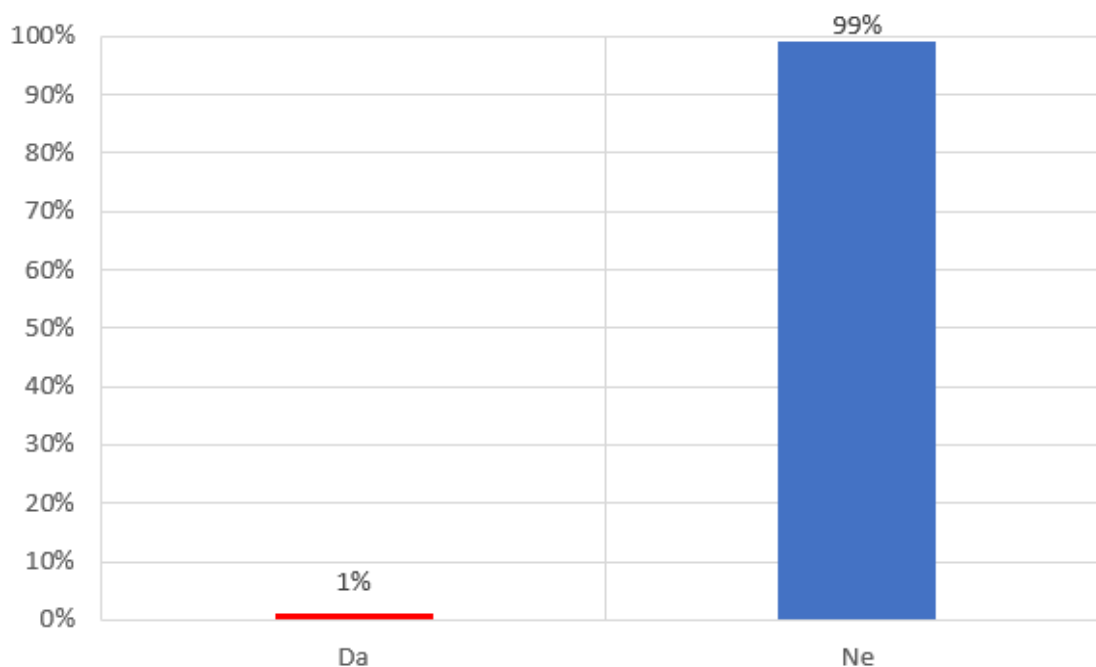
Analizom podataka možemo zaključiti da muškarci češće piju od žena kao što je vidljivo iz rezultata. Uzrokom toga dolazi do češćih posljedica ozljeđivanja i obolijevanja muškaraca, ali i izostancima s mjesta rada.

U anketi o konzumaciji alkohola na mjestu rada, jedno od ključnih pitanja prikazano u grafikonu 4. usmjereno je na identificiranje najčešće konzumiranog alkoholnog pića. Rezultati pokazuju da se među djelatnicima najviše, ali i najčešće konzumira pivo i to 40 % (14) ispitanika, žestokog pića nešto manje 34 % (12), dok se najmanje pije vina 26 % (9). Ostatak 35 ispitanika od 70 ispitanika nisu odgovorili na ovo pitanje jer ne konzumiraju nikakvo alkoholno piće, što je jako pohvalno.

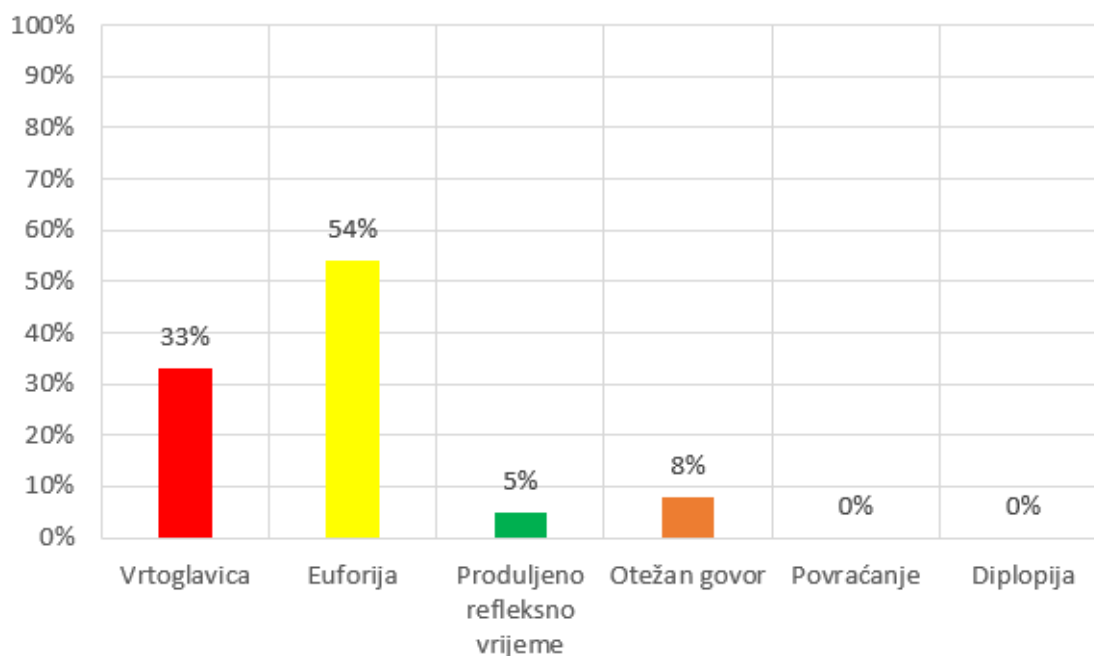
Grafikon 4. Grafički prikaz najčešće konzumiranog alkoholnog pića ispitanika

Na pitanje jesu li u zadnjih godinu dana došli pod utjecajem alkohola na posao (grafikon 5.) anketom smo otkrili da od 70 ispitanika, njih 69 (99%) nikada nije došlo na posao pod utjecajem alkohola, ali je samo jedan došao na posao pod utjecajem alkohola na posao, što nije zadovoljavajuće jer je cilj broj alkoholiziranih radnika svesti na nulu. U razgovoru s poslovođama nisu uočili razliku u ponašanju radnika. Pretpostavlja se da je osoba konzumirala alkohol večer prije jutarnje smjene, a tim postupkom ugrožava sebe i svoje kolege. Ovakvim fenomenom ističemo potrebu za većom i boljom kontrolom prema dobrobiti zaposlenika, kao i prevencije i rješavanja problema povezanih s konzumacijom alkohola.

Grafikon 5. Prikaz raspodjele odgovora o dolaska na posao pod utjecajem alkohola

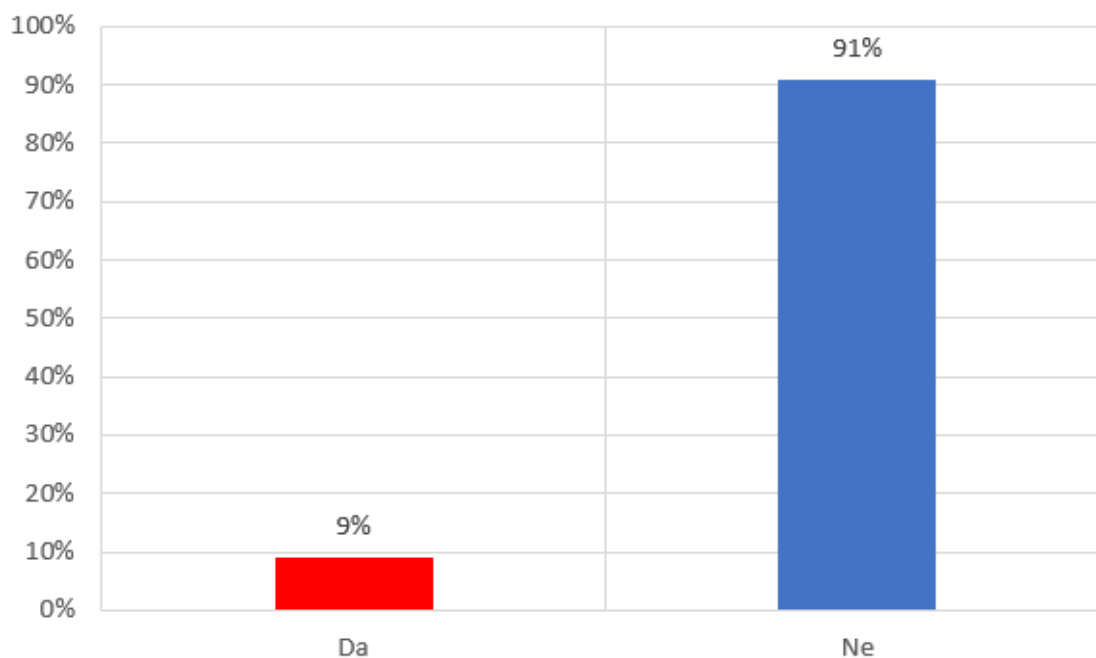
Uzmemo li u obzir sve navedene nuspojave koje se javljaju konzumacijom alkohola iz grafikona 6. vidljivo je da se najviše pojavljuje euforija, čak 54 % (21). Ona se javlja kao jedan od prvih znakova nakon konzumacije alkohola. Nakon toga dolazi vrtoglavica ili gubitak ravnoteže koju je navelo 33 % (13) ispitanika, zatim otežan govor 8 % (3) ispitanika i produljeno refleksno vrijeme 5 % (2) ispitanika. Na sreću povraćanje i diplopiju nije nitko imao.

Grafikon 6. Raspodjela odgovora ispitanika o simptomima koje osjećaju kao posljedicu konzumacije alkohola

Možemo zaključiti da simptomi svakako variraju o količini konzumiranog alkohola, pa tako i o vrsti. Razumijevanje simptoma ključno je za prepoznavanje i rješavanje problema povezanih s alkoholom, bilo na mjestu rada ili u životu.

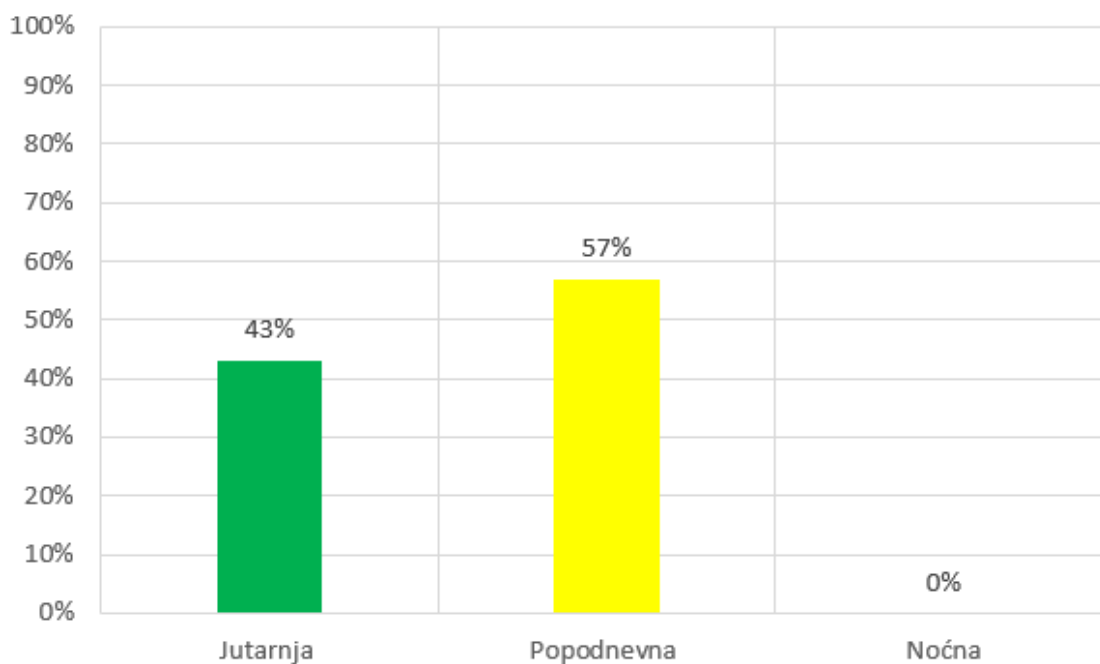
Konzumacija alkohola tijekom radnog vremena značajno može utjecati na sigurnost i produktivnost na mjestu rada. Na pitanje jesu li konzumirali alkohol na mjestu rada u zadnjih godinu dana, 91 % (64) ispitanika je odgovorio da nije, dok je 9% (6) ispitanika unatoč strogoj zabrani unošenja i konzumiranja odgovorili da jesu što se vidi u grafikonu 7.

Grafikon 7. Rezultati odgovora ispitanika o navikama konzumacije alkohola za vrijeme radnog vremena

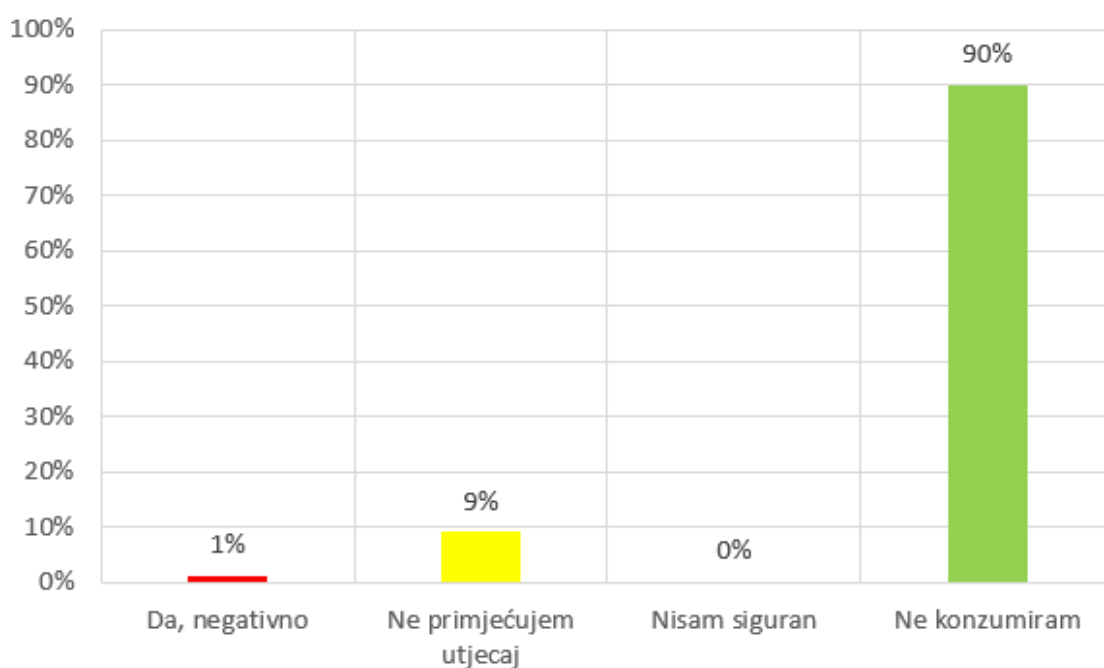
U razgovoru s poslovođama pretpostavlja se da su to bila slavlja poput rođendana, krstitki, itd. što je zabrinjavajuće s obzirom na činjenicu da je unošenje alkohola u tvrtku strogo zabranjeno.

Konzumacija alkohola u radnom vremenu može imati ozbiljne posljedice za pojedinca i okruženje. Povećava se rizik od ozljeda i narušavanje profesionalnog ugleda pojedinca, ali i tvrtke. Prema podacima iz grafikona 8. vidimo da oni koji konzumiraju alkohol najčešće to rade u popodnevnoj smjeni 57 % što je i očekivano zbog slabije kontrole, dok se u jutarnjoj smjeni 43 % nešto manje konzumira alkohol. Tvrtnka u kojoj je provedena anketa ne radi noćne smjene pa tako nije bilo potrebe za ispunjavanjem.

Grafikon 8. Rezultati odgovora ispitanika o navikama konzumacije alkohola u smjenskom radu

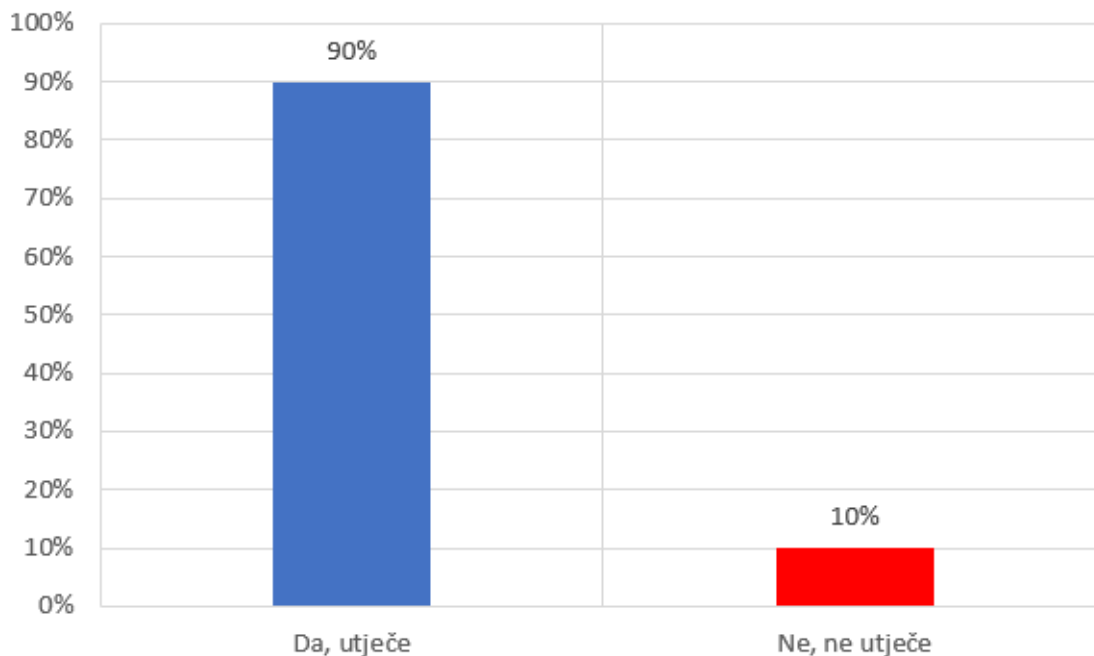
Konsumacija alkohola značajno utječe na produktivnost iz nekoliko razloga. Prvi razlog je da smanjuje koncentraciju što dovodi do loših odluka, zatim mučnina i povećana sklonost greškama, te smanjenje brzine refleksa. Na pitanje jeste li primijetili da alkohol utječe na vašu produktivnost na poslu 1 % (1) ispitanika misli da alkohol utječe na produktivnost, 9 % (6) ispitanika ne primjećuje utjecaj, dok odgovor nije moglo dati 90 % (63) ispitanika jer ne konzumiraju nikako alkohol (grafikon 9.)

Grafikon 9. Prikaz rezultata odgovora o utjecaju alkohola na produktivnost tijekom rada

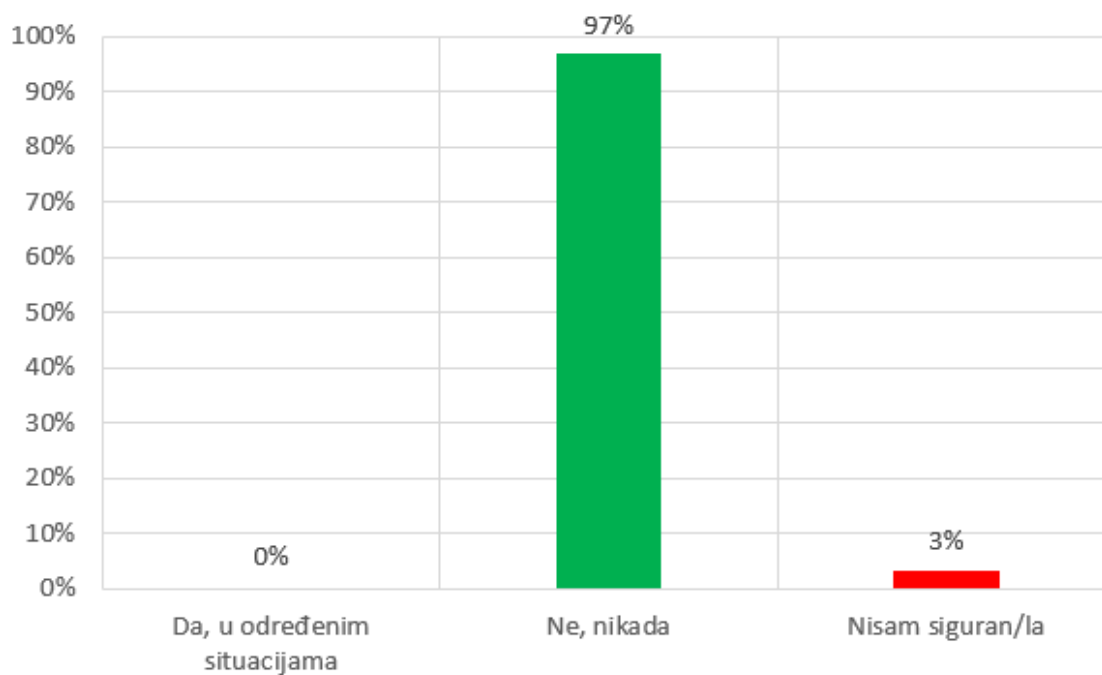
Alkohol tijekom radnog vremena itekako utječe na sigurnost i kvalitetu obavljanja posla. Neki od primjera su što može smanjiti kognitivne sposobnosti i motoričke funkcije koje rezultiraju rizikom od nesreća i ozljeda. Na pitanje u anketu smatraju li radnici da konzumacija alkohola na mjestu rada utječe na sigurnost i kvalitetu obavljanja posla, 90 % (54) ispitanika odgovorilo je i slaže se da alkohol utječe na sigurnost i kvalitetu u poslu, dok 10 % (6) ispitanika kaže da ne utječe.

Velik broj radnika je osviješten o svim opasnosti koji se mogu dogoditi, a vidljivo je i brojem u grafičkom prikazu 10.

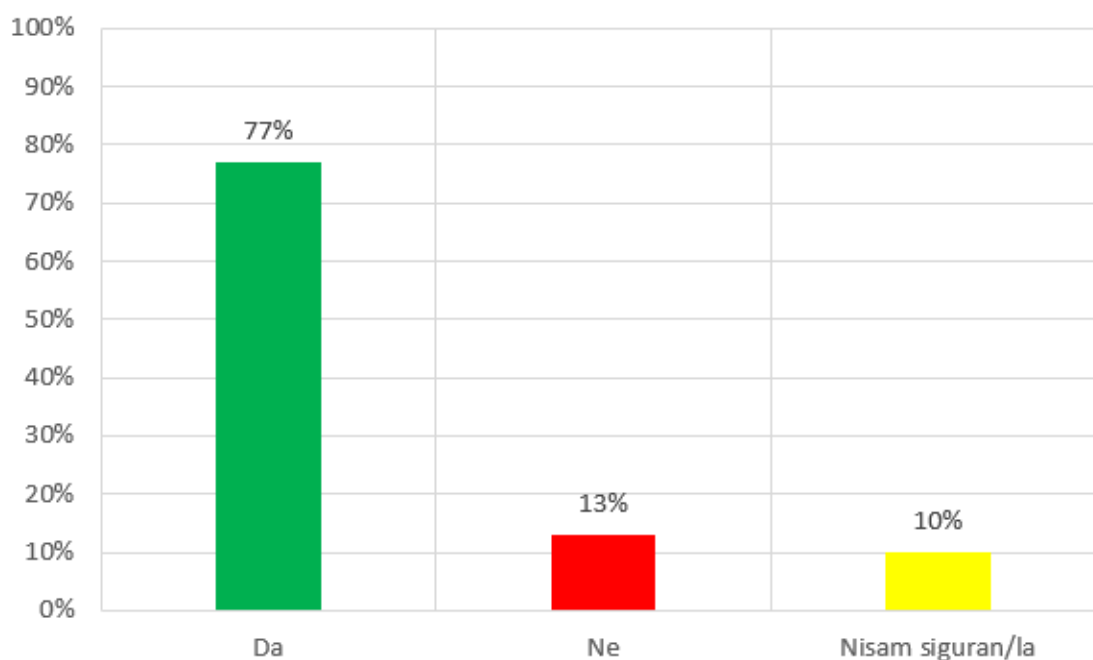
Grafikon 10. Raspodjela odgovora o utjecaju konzumacije alkohola na sigurnost i kvalitetu obavljanja posla

Konzumacija alkohola na mjestu rada nije prihvatljiva i zakonom je zabranjena, no slažu li se radnici s tim možemo vidjeti u grafičkom prikazu. Na pitanje smatrate li da je konzumacija alkohola prihvatljiva tijekom radnog vremena 97 % (68) ispitanika je odgovorilo da nije prihvatljiva, dok 3 % (2) nije sigurno je li prihvatljivo. Prikazano u grafikonu 11.

Grafikon 11. Prikaz odgovora ispitanika o prihvatljivosti konzumacije alkohola tijekom radnog vremena

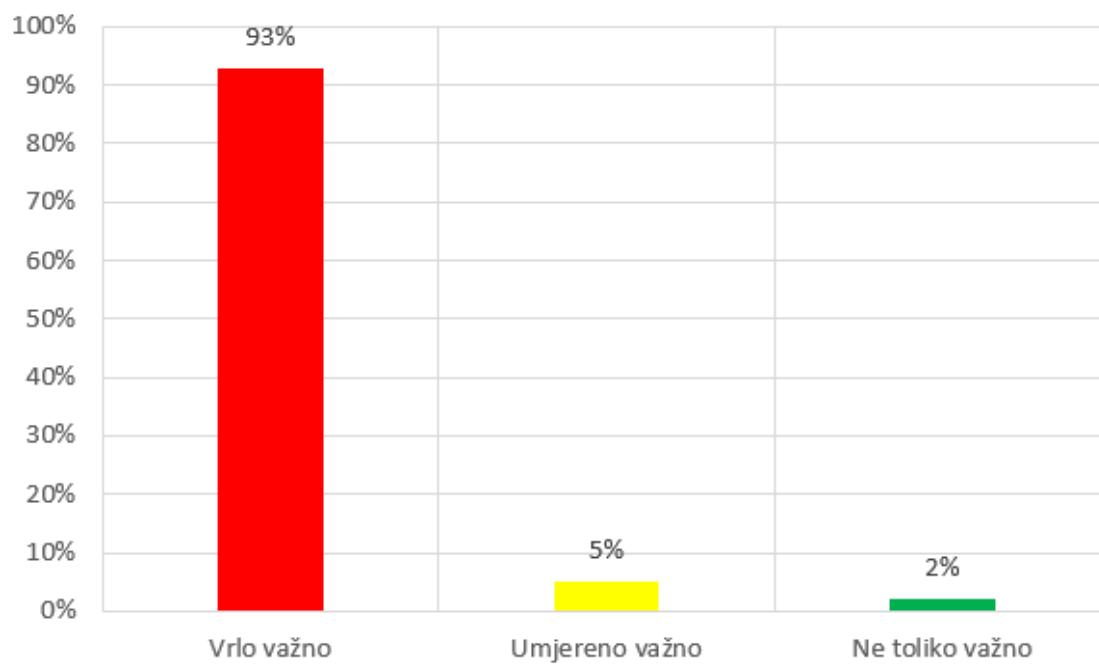
Produktivnost radnika je bitan faktor u proizvodnji, što je veća to je bolja i kvalitetnija proizvodnja. Anketno pitanje smatrate li da bi produktivnost bila veća ako bi se eliminirala konzumacija alkohola na mjestu rada 77 % (55) ispitanika je odgovorilo je da smatra, zatim 13 % (9) ispitanika tvrdi da produktivnost ne bi bila veća, dok 10 % (7) ispitanika nije sigurno, vidljivo u grafikonu 12.

Grafikon 12. Raspodjela odgovora ispitanika vezano uz povećanje produktivnosti na mjestu rada

Konzumacija alkohola negativno utječe na efikasnost i brzinu izvršavanja radnih zadataka, što u konačnici rezultira smanjenjem produktivnosti na mjestu rada.

Podizanje svijesti o utjecaju alkohola na mjestu rada jako je bitno, zbog toga da se zdravlje, ali i sigurnost na poslu izdignu na veću razinu. Na pitanje koliko mislite da je važno podizanje svijesti o utjecaju alkohola na mjestu rada grafikon 13. prikazuje da je većina ispitanika odgovorila kako je vrlo važno, čak 93 % (56) ispitanika, zatim 5 % (3) ispitanika da nije toliko važno, dok je 2 % (1) ispitanika odgovorilo da nije toliko važno.

Grafikon 13. Grafički prikaz svijesti o utjecaju alkohola na mjestu rada

11. ZAKLJUČAK

Utjecaj alkohola na mjestu rada predstavlja ozbiljan problem koji iziskuje sveobuhvatno razumijevanje i pristup kako bi se izbjegle negativne posljedice za zaposlenike i organizaciju. Alkohol bez sumnje značajno utječe na zdravlje, sigurnost, produktivnost i opće dobro zaposlenika. Problemi koji su povezani s konzumacijom alkohola na mjestu rada podrazumijevaju povećan broj nesreća, smanjena produktivnost, loše donošenje odluka i negativne međuljudske odnose.

Jedna od ključnih točaka ovog diplomskog rada je činjenica da konzumacija alkohola ozbiljno može ugroziti individualnu produktivnost, ali i učinkovitost organizacije. Istraživanja pokazuju da je prisutnost alkohola na mjestu rada povezana s povećanim brojem nesreća, ozljeda i grešaka, što dovodi do većih troškova za poslodavce smanjene produktivnosti, zdravstvenih troškova i osiguranja.

Anketno istraživanje provedeno među zaposlenicima jednog poduzeća pokazalo je da većina ispitanika smatra kako bi produktivnost bila veća ako bi se eliminirala konzumacija alkohola na mjestu rada. Isto tako, većina ispitanika prepoznaje važnost podizanja svijesti o utjecaju alkohola na mjestu rada, što upućuje na potrebu za edukativnim programima i preventivnim mjerama.

Zakonska regulativa kao jedna od važnijih aspekata koja zabranjuje konzumaciju alkohola tijekom radnog vremena, no zakonska zabrana kao sama nije dovoljna ako nije upotpunjena aktivnim naporima poslodavca da educira zaposlenike i stvore nultu toleranciju na alkohol u organizaciji

Ovaj rad pruža dublje razumijevanje problema alkohola na mjestu rada i nudi smjernice prevencije u organizacijskom kontekstu. Važno je nastaviti s istraživanjima i primjenom inovativnih pristupa koji će pomoći u smanjenju alkoholizma i unapređenju sigurnosti i produktivnosti zaposlenika.

12. LITERATURA

- [1] Hudolin A., Alkohološki priručnik, medicinska naklada Zagreb 1991., pristupio 25.4.2024.
- [2] Mentalno zdravlje, što je ovisnost i kakve ovisnosti postoje, <https://mentalnozdravlje.zagreb.hr/vjezbe-i-podrska/sto-je-ovisnost-i-kakve-vrste-ovisnosti-postoje/> pristupio 2.5.2024
- [3] Zoričić Z., Ovisnost, prevencija, liječenje i oporavak, Zagreb 2018., pristupio 6.5.2024.
- [4] Edukativna medicinska platforma za studente i zdravstvene radnike, <https://www.abc-doctors.com/alkoholizam-2> pristupio 8.5.2024.
- [5] Povezanost konzumacijskih radnika, <https://hrcak.srce.hr/file/174677> pristupio 14.5.2024.
- [6] Ovisnost o alkoholu, [file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/rukopis%206%20%20Arhiv%204%202006%20\(1769\).pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/rukopis%206%20%20Arhiv%204%202006%20(1769).pdf) , pristupio 19.5.2024,
- [7] Vodič za rehabilitaciju, <https://www.alcoholrehabguide.org/resources/alcoholism-workplace/> pristupio 20.5.2024
- [8] Zloupotreba alkohola i povrede na radu, <https://ljkzedo.ba/wp-content/uploads/2017/12/Bilten-18.pdf#page=37> pristupio 27.5.2024
- [9] Alkotestiranje, <https://unija.com/hr/alkotestiranje-na-radnom-mjestu/> pristupio 29.5.2024.
- [10] Ministarstvo rada i mirovinskog statusa, Vodič o postupku provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti, <https://uznr.mrms.hr/wp->

[content/uploads/2019/05/Vodi%C4%8D-o-postupku-provjere-je-li-radnik-pod-utjecajem-alkohola-ili-drugih-sredstava-ovisnosti.pdf](#) pristupio 5.4.2024.

[11] HZZJZ, <https://www.hzjz.hr/sluzba-promicanje-zdravlja/objava-rezultata-eurostat-a-o-konsumaciji-alkohola-i-ekscisivnom-epizodicnom-pijenju/> pristupio 30.5.2024.

[12] Alkoholizam <https://alkoholizamuobitelji.wordpress.com/> pristupio 30.5.2024.

[13] Drager, alcotest, https://www.draeger.com/hr_hr/Products/Alcotest-6820 pristupio 18.6.2024.

13. PRILOZI

13.1. Popis slika

Slika 1. Vrste alkoholnih pića u kojima se nalazi 10 g Etanola [1]	2
Slika 2. Razvijanje ovisnosti [2]	4
Slika 3. Dinamika pijenja alkoholnih pića [3].....	6
Slika 4. Fizičke posljedice oštećenja alkoholizmom [4]	7
Slika 5. Profesionalni digitalni alkoholtester dreager 6820 [13]	15
Slika 6. Odluka o imenovanju radnika za provođenje postupka o alkotestiranju [10]	16
Slika 7. Primjer Zapisnika o ispitivanju prisutnosti alkohola u organizmu zaposlenika [10]	17
Slika 8. Istraživanje obavljeno EUROSTAT – om o konzumaciji alkoholnih pića [11]	21
Slika 9. Anketni upitnik	25

13.2. Popis grafikona

Grafikon 1. Raspodjela spola ispitanika	26
Grafikon 2. Raspodjela starosne dobi ispitanika.....	27
Grafikon 3. Prikaz razlike učestalosti pijenja alkohola između muškaraca i žena..	28
Grafikon 4. Grafički prikaz najčešće konzumiranog alkoholnog pića ispitanika	29
Grafikon 5. Prikaz raspodjele odgovora o dolaska na posao pod utjecajem alkohola	30
Grafikon 6. Raspodjela odgovora ispitanika o simptomima koje osjećaju kao posljedicu konzumacije alkohola	31
Grafikon 7. Rezultati odgovora ispitanika o navikama konzumacije alkohola za vrijeme radnog vremena.....	32
Grafikon 8. Rezultati odgovora ispitanika o navikama konzumacije alkohola u smjenskom radu.....	33
Grafikon 9. Prikaz rezultata odgovora o utjecaju alkohola na produktivnost tijekom rada	34
Grafikon 10. Raspodjela odgovora o utjecaju konzumacije alkohola na sigurnost i kvalitetu obavljanja posla	35
Grafikon 11. Prikaz odgovora ispitanika o prihvatljivosti konzumacije alkohola tijekom radnog vremena	36
Grafikon 12. Raspodjela odgovora ispitanika vezano uz povećanje produktivnosti na mjestu rada.....	37
Grafikon 13. Grafički prikaz svijesti o utjecaju alkohola na mjestu rada	38